

luonnos 23.10.2024

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
Neuvotteleva virkamies
Suvi Ruuska

Muistio
23.10.2024

Liite 1

VALTIONEUVOSTON ASETUS ERÄIDEN MAATALOUDEN PINTA- ALAPERUSTEISTEN TUKIEN MYÖNTÄMISEN YLEISISTÄ EDELLYTYKSISTÄ ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1. Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Rahoituskaudella 2023-2027 Euroopan unionin kokonaan rahoittamista suorista tuista ja osittain rahoittamista maaseudun kehittämiseen liittyvistä korvauksista säädetään jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maaloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2021/2115, jäljempänä suunnitelma-asetus.

Suorien tukien ja maaseudun kehittämiseen liittyvien korvausten järjestelmät jäsenvaltioissa perustuvat jäsenvaltion suunnitelma-asetuksen perusteella laatimaan ja Euroopan komission hyväksymään strategiasuunnitelmaan. Suomi on laatinut suunnitelma-asetuksen perusteella Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman vuosille 2023–2027 (CAP-suunnitelma). Suorat tuet ja maaseudun kehittämisen korvaukset ovat osa Suomen CAP-suunnitelmaa. Euroopan unionin kokonaan rahoittamiin tuotannosta irrotettuihin suoriin tukiin kuuluvat suunnitelma-asetuksen 16 artiklan mukaan perustulotuki, uudelleenjakotulotuki, nuorten viljelijöiden tulotuki sekä ilmastoa, ympäristö- ja eläinten hyvinvointia koskevat järjestelmät (ekojärjestelmätuki). Maaseudun kehittämisen korvauksiin kuuluvat muun muassa ympäristökorvaus, luonnonhaittakorvaus ja luonnonmukaisen tuotannon korvaus. Euroopan komissio hyväksyi Suomen CAP-suunnitelman 31.8.2022 (komission täytäntöönpanopäätös C(2022)6022). Suomi on esittänyt muutoksia CAP-suunnitelmaan vuodelle 2025. Muutosesitys toimitettiin 26.6.2024 Euroopan komissiolle, joka hyväksyi muutosesityksen 9.10.2024 (komission täytäntöönpanopäätös C(2024)6977).

Kansallisesti suorista tuista säädetään Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetussa laissa (1332/2022). Lain 5 §:n 2 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin maataloustuotteiden tuottamisesta, maatalousmaasta ja sen säilyttämisestä, maatalousmaan käyttämisestä muuhun kuin maataloustoimintaan, maatalousmaata olevista pelloista ja pysyvistä kasveista, maatalousmaalla olevista maisemapiirteistä, perus- ja kasvulohkojen määrittelystä, yhdistämisestä ja vähimmäiskoosta. Lain 6 §:n 2 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin tukikelpoisen alan tarkemmista edellytyksistä, tukikelvottomista aloista ja niiden todentamisesta.

Maaseudun kehittämisen korvauksista säädetään eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetussa laissa (1333/2022). Lain 4 §:n 6 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin maatalousmaasta ja sen käytöstä muuhun kuin maataloustoimintaan ja poistamisesta maatalouskäytöstä sekä perus- ja kasvulohkojen määrittelystä ja vähimmäiskoosta. Lain 5 §:n 8 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin muun

muassa ympäristökorvauksen myöntämisen tarkemmista edellytyksistä ja korvauskelpoisesta alasta. Lain 6 §:n 5 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin luonnonmukaisen tuotannon korvauksen myöntämisen edellytyksistä ja korvauskelpoisesta alasta. Lain 8 §:n 3 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin luonnonhaittakorvauksen myöntämisen edellytyksistä ja korvauskelpoisesta alasta.

Kokonaan kansallisesti rahoitetuista pinta-alaperusteisista tuista säädetään maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetussa laissa (1559/2001). Lain 9 §:n 3 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin muun muassa maatalousmaan tarkemmasta määritelmästä, perus- ja kasvulohkojen määrittelystä ja minimikoosta, hallinta-ajasta, paikkakunnan tuotanto-olosuhteiden mukaisesta viljelytavasta sekä kesannon ja muun viljelemättömän pellon hoitovaatimuksista. Lain 10 §:n 6 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin muun muassa muista kotieläintalouden tuen ehdoista ja määräytymisperusteista. Lain 10 e §:n 3 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin muun muassa tuotannosta irrotetun sika- ja siipikarjatalouden tuen määräytymisen ja myöntämisen perusteista.

Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain 5 §:n 2 momentin ja 6 §:n 2 momentin, eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 4 §:n 6 momentin, 5 §:n 8 momentin, 6 §:n 5 momentin ja 8 §:n 3 momentin sekä maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain 9 §:n 3 momentin, 10 §:n 6 momentin ja 10 e §:n 3 momentin nojalla on annettu valtioneuvoston asetus eräiden maatalouden pinta-alaperusteisten tukien myöntämisen yleisistä edellytyksistä (77/2023).

2. Asetuksen valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Asetusehdotuksesta on pyydetty lausunto valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Ruokavirastolta, Luonnonvarakeskukselta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, ProAgria Keskusten Liitolta ja Svenska lantbrukssällskapens förbund rf:ltä.

3. Asetuksen pääasiallinen sisältö

Eräiden maatalouden pinta-alaperusteisten tukien myöntämisen yleisistä edellytyksistä annettua valtioneuvoston asetusta ehdotetaan muutettavaksi. Muutoksella otettaisiin huomioon Euroopan komission CAP-suunnitelmaan hyväksymät vuotta 2025 koskevat muutokset. Lisäksi asetuksen 17 §:n 1 momenttia muutettaisiin siten, että maanomistaja ei voisi enää siirtää omistamaltaan alalta korvauskelpoisuutta aktiiviviljelijän omistamalle korvauskelvottomalle alalle. Asetukseen täsmennettäisiin myös maatalousmaan avoimena säilyttämisvaatimusta.

4. Pykäläkohtaiset perustelut

7 §

Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että kesantojen ja sellaisten luonnonlaitumien ja -niittyjen, jotka eivät sisälly ympäristösopimukseen, avoimena säilyttämisenä pidettäisiin myös kasvuston uudistamista.

10 § 2 mom.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otettaisiin huomioon CAP-suunnitelman muutos, jolla luovutaan ehdollisuuden tuottamattoman alan vaatimuksesta. Tuottamattoman alan vaatimuksen poistaminen perustuu asetusten (EU) 2021/2115 ja (EU) 2021/2116 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse hyvää maatalous- ja ympäristökuntoa koskevista vaatimuksista, ilmastoa, ympäristöä ja eläinten hyvinvointia koskevista järjestelmistä, YMP:n strategiasuunnitelmien muutoksista, YMP:n strategiasuunnitelmien tarkistamisesta sekä valvontaan ja seuraamuksiin tehtävistä poikkeuksista annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2024/1468. Pykälän 2 momentista poistettaisiin siksi viittaus Euroopan unionin ja kansallisten viljelijätukien hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (1384/2022) 11 §:ssä tarkoitettuun alaan. Euroopan komission ohjeistuksen mukaan pysyvän nurmen laskennassa ei oteta huomioon aloja, joilla tuotanto on pääsääntöisesti kielletty. Koska momentissa tarkoitettut ekojärjestelmän ja ympäristökorvauksen sitoumukset eivät ole tällaisia tuottamattomia aloja, ne katsottaisiin pysyviksi nurmiksi ja otettaisiin huomioon pysyvän nurmen laskennassa.

17 § 1 mom.

Asetuksen 17 §:n 1 momenttia muutettaisiin siten, että maanomistaja ei voisi enää siirtää omistamaltaan alalta korvauskelpoisuutta aktiiviviljelijän omistamalle korvauskelvottomalle alalle. Asetuksen 16 a §:n mukaan Ruokavirasto hyväksyy korvauskelvottomia lohkoja korvauskelpoisuuden piiriin viljelyvuosien mukaan vanhimmasta uusimpaan, jos valtion talousarvion määrärahatilanne sen sallii ja korvauskelpoisuutta on vapautunut saman ELY-keskuksen alueella siirrettäväksi. Tämä tukee hallitusohjelman tavoitetta saattaa ruuantuotannossa olevat pellot korvauskelpoisuuden piiriin. Korvauskelpoisuuden siirtomahdollisuus tuenhakijan omistuksessa olevien lohkojen välillä säilyisi ennallaan.

5. Taloudelliset vaikutukset

Asetusehdotuksella ei arvioida olevan suoria vaikutuksia valtion talousarvioon.

6. Lausuntopalaute

7. Laintarkastus

8. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 1.1.2025. Ennen asetuksen voimaantuloa tehtyihin 17 §:ssä tarkoitettuihin korvauskelpoisuuden siirtoihin sovellettaisiin kuitenkin asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Esitys: Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen eräiden maatalouden pinta-alaperusteisten tukien myöntämisen yleisistä edellytyksistä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta